

Юрій Федъкович - «буковинський Кобзар»

Демократичний рух на західноукраїнських землях у 60-х роках XIX століття був передусім пов'язаний із діяльністю Юрія Федъковича. Письменник утверджував волелюбні ідеї, захищав соціальні й національні інтереси свого народу.

Ю. Федъкович народився у 1834 р. у мальовничому селі на Буковині. Краса рідної землі назважди увійшла в мистецький світ письменника. Від простих, але душевно багатих людей перейняв розуміння правди і кривди, добра і зла. Мати передала йому любов до української мови, а сестра Марія — до казок, пісень, історичних переказів. Антифеодальні виступи селян, сваволя цісарських властей породили ненависть до насильства, експлуатації. Федъкович намагався захищати простих людей від панської сваволі, обороняв їхні права на судових процесах. Багато зусиль доклав він, щоб поширити освіту серед трудящих, виступав за навчання рідною мовою, написав «Буквар для господарських діток на Буковині». Селяни за це його дуже поважали, обирали вітом, висували на посла до крайового сейму. Осип Маковей, дослідник творчості Юрія Федъковича, писав: «Люди ходили до нього, як бджоли...»

Митець хотів усім допомогти, заспокоїти, розрадити добрим словом, а самому жилося дуже важко. Гіркота і біль чуються в його словах: «Мені не до співання, коли треба самому і зготовити собі, і випрати, і ще від ворогів огризаться». Та не співати він не міг. Переборюючи неймовірні труднощі, долаючи перепони, письменник розповідав про мужність і відвагу народних месників, про тяжку долю гуцульських трударів. Федъкович написав велику поему «Дезертир», декілька повістей і оповідань, підготував поетичну збірку, переклав «Слово о полку Ігоревім».

Та підточувалися творчі сили Федъковича. Переслідування, цькування, напади реакційної преси розхитували нервову систему, заважали працювати. Письменник, не маючи підтримки, впадає у відчай і вирішує відійти від літературної діяльності. Федъкович переїжджає до Чернівців і на багато років замовкає, відійшовши від громадсько-культурного життя. Тільки через дев'ять років приходить він на роботу редактором газети «Буковина».

Незадовго до смерті Федъкович писав: Я люблю мою Русь-Україну; Я вірую в єї будучину; В тій-то надії я живу й умру. У цих словах увесь зміст життя письменника-патріота, який ставив у своїх творах важливі громадські проблеми, намагався робити на Буковині те, що зробив Шевченко на Наддніпрянщині. За це й назвали Федъковича буковинським Кобзарем. Визначаючи місце митця в розвитку української літератури, Максим Рильський писав, що Федъкович, звичайно, не досяг такої гостроти політичного й соціального світогляду, як Тарас Шевченко, «але треба визначити, що до появи Івана Франка не знали західноукраїнські землі такого сильного поета, як Юрій Федъкович». Справді, творчість буковинського Кобзаря стала всенародним надбанням, увійшовши до духовної скарбниці українського народу.